

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Zrušení trvalého pobytu

Zlata Šímová

© 2018 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autorka práce: Zlata Šimová
Studijní program: Hospodářská politika a správa
Obor: Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí práce: JUDr. Daniela Světlíková
Garantující pracoviště: Katedra práva
Jazyk práce: Čeština

Název práce: **Zrušení trvalého pobytu**
Název anglicky: **Cancellation of the permanent residency**
Cíle práce: Cílem práce je zpracování právní úpravy rušení trvalého pobytu na území ČR a zkoumání základní charakteristiky dané problematiky na území matričních úřadů v okrese Litoměřice. Dílčím cílem v praktické části práce je na základě sběru dat vyhodnotit poznatky a navrhnout řešení ke zjištění nedostatků v této činnosti.

Metodika: Shromáždění a rozbor právních předpisů a literatury.
Konzultace s vedoucí práce.
Vypracování teoretické části práce a její vyhodnocení.
Sběr dat a jejich prostudování.
Vyhodnocení získaných dat.
Sumarizace výsledků, jejich vyhodnocení, návrh řešení.

Doporučený rozsah práce: 30 - 40 stran

Klíčová slova: Zrušení trvalého pobytu, občan, ohlašovna, evidence obyvatel, Czechpoint, základní registry.

Doporučené zdroje informací:

1. ČESKO. ZÁKONY ATD. *Předpisy související s občanským zákoníkem : veřejné rejstříky, úrok z prodlení, byty, nebytové prostory, nájemné, odpovědnost za škodu, mezinárodní právo soukromé : redakční uzávěrka 25.5.2015.* Ostrava: Sagit, 2015. ISBN 978-80-7488-118-3.
2. DISMAN, M. -- UNIVERZITA KARLOVA, PRAHA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele.* Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-0139-7.
3. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace.* Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
4. JANÁK, J. -- DOBEŠ, J. -- HLEDÍKOVÁ, Z. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.

5. KREBS, V. -- DURDISOVÁ, J. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.
6. KUDA, F. -- LUX, M. *Bydlení v regionech : (důsledky regionálních rozdílů v dostupnosti bydlení)*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-026-3.
7. LUX, M. *Bydlení - věc veřejná : sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-12-1.
8. Správní řád č. 500/2004 Sb.
9. Zákon o evidenci obyvatel č. 133/2000 Sb.
10. Zákon o občanských průkazech č. 328/2000 Sb.

Předběžný termín 2017/18 ZS - PEF (únor 2018)
obhajoby:

Elektronicky schváleno: 8. 11. 2016
JUDr. Jana Borská, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 9. 11. 2016
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zrušení trvalého pobytu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí práce, JUDr. Daniele Světlíkové, za odbornou pomoc při vedení práce, za cenné rady, za ochotu, za vstřícnost, za empatii a nekonečnou trpělivost. Děkuji i své rodině za všestrannou podporu.

Zrušení trvalého pobytu

Abstrakt

Místo trvalého pobytu je pro každého občana České republiky povinným údajem, neboť je úzce spjat s právy a povinnostmi občana. Místem trvalého pobytu je myšlena adresa pobytu občana v České republice, který může mít tuto adresu přihlášenou pouze v jednom adresním místě. Většinou si občané zvolí trvalý pobyt tam, kde mají svou rodinu, svůj byt či své zaměstnání. Ovšem, místo trvalého pobytu nemusí nutně mít nic společného s faktickým místem bydliště a v bakalářské práci je poukázáno na tuto skutečnost, která často komplikuje životní situaci občana.

Z historického pohledu domovského práva, které v mnohém položilo základ pro současný statut trvalého pobytu, je poukázáno na prameny poskytovaného sociálního bydlení ve spojení s domovskou příslušností.

Bakalářská práce poukazuje na legislativní vymezení současného trvalého pobytu na území České republiky a dnes již tak známý jev, kterým je možnost úředně zrušit trvalý pobyt. Vychází z předpokladu, že adresa neodpovídá místu, kde občan skutečně žije. Záležitost úředně zrušeného pobytu souvisí s jevem bezdomovectví, obchod s trvalým pobytem a podpora sociálního bydlení.

Bakalářská práce je zaměřena na oblast severních Čech, kraj Ústecký, okres Litoměřice, město Terezín. Jejím cílem je zmapovat strukturu složení občanů s úředně zrušeným trvalým pobytem na území města Terezín a jeho přilehlých částí. Zpracování demografických údajů vychází z výzkumu, který byl proveden na základě vlastních pracovních zkušeností a metod statistického zjišťování.

Klíčová slova:

zrušení trvalého pobytu, občan, ohlašovna, evidence obyvatel, Czechpoint, základní registry

Cancellation of the permanent residency

Abstract

The address of permanent residence is very important information that is required from each citizen of the Czech Republic. The reason for collecting this information is closely connected with the rights and civil duties of every citizen. The address of permanent residence is a unique address in the Czech Republic – each citizen can have only one. The address of permanent residence is usually an address where a person has a family, their home or/and their work. The problem is that the definition of the address of permanent residence is rather vague – the stated address might not be a place where a person is actually living. The Bachelors Thesis shows among the other things the inconvenience that can arise from this situation for an ordinary citizen.

The present situation with the definition of the address of permanent residence relates to the historical right of domicile. The Thesis takes a brief look to these historical circumstances and briefly explains how social welfare affected the domicile pertaining to a certain location.

The Thesis deals with the legislative definition of the address of permanent residence in the Czech Republic and points out to the situation when there have been cases of residents who officially lost their address of permanent residence if it was found that this address was claimed “falsely” - when the address stated as the address of permanent residence was not the place where the residents were actually living.

The cancellation of the address of permanent residence is intertwined with homelessness, illegal trade with the address of permanent residence, and can affect residents of various types of social housing in the Czech Republic.

The Bachelors Thesis focuses on Northern Bohemia - Terezin Town, District of Litomerice, Region Ústí nad Labem. Its aim is to map the background of the Terezin area residents affected by the cancellation of the address of permanent residence. The data processing is based on research made during my employment in the Registration Office of Terezin, using data processing statistical methods.

Keywords: Resident, The Registration Office, The Register of Inhabitants, cancellation of the address of the permanent residence, CzechPoint, The Registers

OBSAH

1 ÚVOD.....	10
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika práce	11
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	12
3.1. Aspekty rozvoje trvalého pobytu z historického hlediska	12
3.1.1 Domovské právo	12
3.1.2 Domovský list	13
3.1.3 Domovské právo a jeho nabytí.....	14
3.1.4 Historie domovského práva.....	15
3.2 Aspekty současného trvalého pobytu	15
3.2.1 Trvalý pobyt.....	15
3.2.2 Trvalý pobyt – přihlášení	16
3.2.3 Trvalý pobyt – změna.....	17
3.2.4 Trvalý pobyt – vlastník nemovitosti.....	18
3.2.5 Trvalý pobyt – cizinci na území ČR.....	18
4 VLASTNÍ PRÁCE	19
4.1 Zrušení trvalého pobytu a jeho vymezení.....	20
4.1.1 Úřední zrušení trvalého pobytu	20
4.1.2 Správní řízení	21
4.1.3 Doručování.....	22
4.1.4 Protokol.....	22
4.1.5 Důkazní řízení	23
4.1.6 Rozhodnutí	24
4.1.7. Odvolání.....	25
4.2 Základní registry.....	25
4.3 Důsledky zrušení trvalého pobytu	27
5 ZHODNOCENÍ.....	34
6 ZÁVĚR	36
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	37
8 PŘÍLOHY	39

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Domovský list města Terezína.....	14
Obrázek č. 2 – Královské město Terezín.....	19
Obrázek č. 3 – Schéma systému základních registrů.....	27

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Nárůst obyvatel města Terezína v číslech.....	20
Tabulka č. 2 – Počet obyvatel v obci Terezín a jeho přidružených částech.....	29
Tabulka č. 3 – Počet občanů v jednotlivých částech obce Terezín s trvalým pobytem ke dni 31.12.2017.....	30
Tabulka č. 4 – Počet občanů se zrušeným trvalým pobytem v obci Terezín a jeho přidružených částech.....	30
Tabulka č. 5 – Přehled věkové struktury občanů se zrušeným trvalým pobytem v letech 2013-2017	33

Seznam grafů

Graf č. 1 – Počet občanů se zrušeným pobytem v jednotlivých částech obce Terezín.....	31
Graf č. 2 – Počet občanů na adrese ohlašovny Městského úřadu Terezín ve vybraných letech.....	32

1 Úvod

Bakalářská práce „Zrušení trvalého pobytu“ je zpracována na základě vlastních poznatků, které jsem získala během svého zaměstnaneckého poměru na Městském úřadě v Terezíně, nám. ČSA 179. Na Městském úřadě v Terezíně pracuji od roku 1999, mé pozice na úřadě se lety měnily a od roku 2009 jsem již pracovala s občany, kteří přicházeli z nejrůznějších důvodů rušit trvalé pobyty, ale také s občany, kterým byl z moci úřední zrušen trvalý pobyt. Po celou dobu mé pracovní činnosti na úseku evidence obyvatel jsem zkoumala příčiny, které vedly žadatele o zrušení trvalého pobytu k jeho návrhu. Současně jsem monitorovala vývoj počtu žádostí občanů z města Terezín a jeho přilehlých částí. Dále mne má pracovní náplň podněcovala ke sledování struktury občanů se zrušeným trvalým pobytem na území města Terezín a jeho přilehlých částech.

Má práce spočívá ve sledování a v průzkumu, kde se skutečně lidé, kterým je zrušen trvalý pobyt ve správním řízení, nachází, kde fakticky bydlí, zda-li je jejich bytová situace v kategorii bezdomovectví či sociálního bydlení. Postupem času se z trvalého pobytu stal jakýsi samoučelný institut, který je čím dál častěji občany zneužíván.

Část mé teoretické práce se zabývá reálným trvalým pobytem občana v České republice a s tímto spojenými právy a povinnostmi občana. Teoretickou část jsem dále zpracovávala na základě aktuální právní úpravy zákona o evidenci obyvatel, zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (dále jen zákon o evidenci obyvatel), legislativně definovaných podmínek směřujících ke zrušení údaje o trvalém pobytu na území České republiky.

Praktická část bakalářské práce vychází ze statistického výzkumu, který byl prováděn po dobu mé činnosti na Městském úřadě ze spisů o zrušení trvalého pobytu. Statistickým výzkumem byly zjištěny demografické ukazatele, které poukazují na řízení o zrušení trvalého pobytu na území města Terezín.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je poukázat na problematiku zrušení trvalého pobytu občanům ČR, konkrétně na území města Terezín a jeho přilehlých obcí. Je zdůrazněn rozpor mezi skutečnými důvody, proč je občanovi pobyt rušen a účelovými důvody, kdy občan využívá nedostatků legislativy a místo svého úředně hlášeného trvalého pobytu zneužívá ke svým osobním záměrům.

2.2 Metodika práce

Při zpracování tématu bakalářské práce bylo využito mých mnohaletých pracovních poznatků a zkušeností v oblasti zrušení trvalého pobytu. Základním pilířem byly právní předpisy k této problematice: zákon o evidenci obyvatel, zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád (dále jen správní řád). Teoretická část bakalářské práce je zpracována na základě studia odborné literatury a analýzy právních předpisů a internetových zdrojů. Praktická část bakalářské práce je soustředěna na dílčí úkony agendy evidence obyvatel a zrušení trvalého pobytu v praxi Městského úřadu Terezín. Je zde poukázáno na jednotlivé nedostatky, s nimiž se já, pracovník správního orgánu, setkávám.

3 Teoretická východiska

3.1. Aspekty rozvoje trvalého pobytu z historického hlediska

Domovská příslušnost má kořeny již v 17. století. Konkrétně na území ČR, které spadalo do Rakouska – Uherska, byly vyvíjeny snahy o evidenci migrace osob, o evidenci přesných a jednotných soupisů obyvatelstva pod vládou Marie Terezie. Bylo vydáno mnoho písemných rozhodnutí s výčtem povinností vedení evidencí a registrů o pohybu osob na území Rakouska – Uherska. V roce 1804 byl přijat konskripční patent, který vymezoval příslušnost občana ke konkrétní obci; Heimatzuständigkeit. Domovské právo v této době souviselo s vojenskými soupisy osob, které položily základy pro nábor mužů do armády. Později byly tyto soupisy rozšířeny na ženy a děti (Fasora, Hanuš, Malíř, 2006, s. 138-139). Zrušením poddanství a přijetím ustanovení prozatímního obecního zřízení bylo vymezeno domovské právo občana k obci, které sloužilo především k evidenci a sčítání obyvatelstva (Berrová, 2009).

3.1.1 Domovské právo

Se zrušením poddanství byla přijata opatření, která zajistila přenesení dosavadní vykonávané vrchnostenské správy. V této době se projeví první náznaky o předávání politické správy samotným občanům. Vznikly tak první veřejné korporace a první zákonnou úpravu získaly obce přijetím právní normy ze dne 20. března 1849, tzv. Stadionovým prozatímním obecním zřízením, které ustanovilo obce místní, okresní a krajské. Již v této době obec vykazovala znaky náležitosti do určitého okresu a každý občan tak příslušel do některé z obcí. (Hledíková, Janák, Dobeš, 2007, s. 297-298).

K potvrzení statusu domovského práva došlo v roce 1859, kdy bylo přijato nové obecní zřízení, ze kterého se stalo platné jen ustanovení o domovském právu a potvrdilo tak jeho status. V tomto novém obecním zřízení byly rozlišovány Obecní tři skupiny občanů; obecní příslušníci, obecní společníci, tzn. vlastnili v obci nemovitost a nemuseli se v obci zdržovat trvale a dále přespolní občané, cizinci.

Daň důchodová a daň z živnosti byla povinná pro obecní společníky. Obecní příslušníci a obecní společníci měli nárok na chudinské a vdovské zaopatření. (Hledíková, Janák,

Dobeš, 2007, s. 299-300). Domovské právo definovalo poměr občana k domovu a vztahovalo se vždy jen k té obci, která se stala předmětem domovského práva. Z tohoto vyplývalo nejen právo chudinského zaopatření v nouzi, ale rovněž právo na trvalý pobyt v obci a také právo volební. Občan, který neměl domovské právo v příslušné obci, nemohl rozhodovat o jejím obecním životě a obecním hospodaření. Nárok na podporu v chudinství vznikal například při ovdovění a osiření. Průvodními jevy neutěšených hmotných sociálních poměrů byly již v minulosti znaky alkoholismu, prostituce, kriminality (Langer, 1907, s. 11). Obce si vedly evidence domovského práva, kam se zapisovalo vydávání domovských listů, do židovských matričních knih se zapisovalo narození, úmrtí a manželství. (Peterka, 2006, s. 59, s. 79).

3.1.2 Domovský list

Jde o veřejnou listinu, jejíž vydávání nebylo zpoplatněno. Padělání nebo falšování bylo trestným činem. Touto listinou bylo prokazováno domovské právo. Domovský list vydávala příslušná obec. Tento list potvrzoval, že občan je nositelem a uživatelem všech práv, která vyplývala z práva domovského. Bezdomovci neměli nárok na vydání domovského listu, domovská příslušnost jim byla přidělena jen na dobu dočasnou (Stoklasová, 2007, s. 241).

Obrázek č. 1 – Domovský list města Terezína

Zdroj: archiv města Terežín

3.1.3 Domovské právo a jeho nabytí

Domovské právo bylo možné nabyt narozením, nebo tím, že občan v obci získal majetek, tzn. nemovitosti a pozemky. Vznikem domovského práva měly obce povinnost zabezpečit své občany v době chudoby a nouze. Sociální opatření se promítala i v zabezpečení potřebné výživy pro občany v jejich nemoci. Tento závazek se týkal i péče o děti chudých a jejich výchovy. Ustanovení tohoto zaopatření nastupuje jen v případě selhání třetích osob; povinnost manžela k manželce, povinnost rodičů k dětem apod. Obec nesměla zamítnout zabezpečení přespolečných chudých, kteří na jejich území onemocněli, dokud jejich stávající situace nemoci trvala. (Langer, 1907, s. 17).

3.1.4 Historie domovského práva

Již v 19. století se objevil pojem „bezdomovectví“. Tímto oslovením byly nazývány osoby, které v obci trvale nepobývaly a u kterých nebylo prokazatelné domovské právo. Domovské právo je předchůdcem soudobého trvalého pobytu. Historicky je prokázáno, že sociální pomoc byla již v minulosti provázána se současnou obdobou trvalého pobytu. V poválečném Československu byla vydána legislativa, která celkově omezila zásadním způsobem i zahraniční migraci obyvatel.

3.2 Aspekty současného trvalého pobytu

S pravomocemi krajů a obcí je úzce spjato právo k trvalému pobytu na území České republiky. V Ústavním zákoně, Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb., článek č. 99 je stanoveno, že Česká republika se člení na základní územně samosprávné celky, jsou jimi obce a vyšší územně samosprávné celky. Kraje jsou územními společenstvími občanů s právem na samosprávu svého území (zákon č. 1/1993 Sb., článek č. 100). Tyto samosprávné celky se starají o civilní záležitosti každého občana v rámci svěřeného území. Práva a povinnosti jednotlivých občanů dále upravuje zákon o obcích (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, obecní zřízení, § 16).

Trvalý pobyt je adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v registru obyvatel podle zákona o evidenci obyvatel. Občan České republiky může mít dle tohoto zákona pouze jedno místo svého trvalého pobytu. Dle Vyhlášky Ministerstva vnitra České republiky č. 326/2000 Sb. je toto místo místem trvalého pobytu v objektu, který je určen k bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.

3.2.1 Trvalý pobyt

Povinným údajem pro každého občana České republiky je místo trvalého pobytu. S tímto registračním údajem souvisí veškeré legislativní právní normy. Místem trvalého pobytu je místo, které si občan zvolí na základě svého rozhodnutí. Narozené děti mají trvalý pobyt veden automaticky u své biologické matky, pokud se jedná o občanku České republiky. V případě, že je matka cizinka, narozené dítě na území České republiky má trvalý

pobyt podle adresy svého otce. Pokud nelze zjistit místo trvalého pobytu rodičů, poté se stává místem jeho trvalého pobytu sídlo ohlašovny Městského úřadu, na jehož území se dítě narodilo. V případě, že se dítě narodilo občanům České republiky mimo území našeho státu, pak se místem jeho trvalého pobytu stává sídlo Zvláštní matriky v Brně – střed. Nedílnou součástí života se stal údaj o místě trvalého pobytu i za situace, že místo trvalého pobytu během života měníme. Prvek trvalého pobytu na sebe váže různá práva a povinnosti občana.

3.2.2 Trvalý pobyt – přihlášení

Občan České republiky je přihlášen k místu trvalého pobytu na území ČR a tímto je zařazen do některého územně samosprávného celku. Občan starší patnácti let se přihlašuje k trvalému pobytu sám, občan mladší patnácti let je přihlášen svým zákonným zástupcem, popřípadě pěstounem. Za osoby omezené ve způsobilosti k právním úkonům ohlašuje změnu trvalého pobytu jejich zákonný zástupce nebo soudem ustanovený opatrovník. Změnu trvalého pobytu může za občana provést i jím pověřený zmocněnec na základě úředně ověřené plné moci.

Zákon o evidenci obyvatel uvádí, že místo trvalého pobytu lze zvolit pouze na jednom adresním místě, které je označeno příslušným číslem popisným nebo evidenčním. Přihlášení k místu trvalého pobytu ohlásí občan ohlašovně, na k tomu určeném tiskopise, v místě nového bydliště, předloží platný občanský průkaz, u kterého není oddělena vyznačená část pro změnu místa trvalého pobytu, která je označena písmenem „A“. Pokud nastane situace, kdy je tato část oddělena, pracovník ohlašovny je povinen toto zkontrolovat v základním registru obyvatel a zároveň občan, který trvalý pobyt mění, musí dále doložit doklad, který nahrazuje výše uvedené písmeno a to tím, že předloží doklad „Potvrzení o změně trvalého pobytu“, který nesmí být starší dvou měsíců. Tento doklad má své specifické číslo, ale nejedná se o přísně zúčtovatelný tiskopis. Jestliže se k trvalému pobytu přihlašuje občan po ukončení pobytu v cizině, předkládá platný cestovní pas. Občan, který nabytí státní občanství České republiky, se prokazuje dokladem o nabytí státního občanství. Po předložení náležitých dokladů je občan povinen vyplnit již výše uvedený tiskopis, ve kterém žadatel vyplní své jméno, příjmení, rodné číslo, adresu předchozího pobytu a novou adresu, na kterou se přihlašuje a tento tiskopis vlastnoručně podepíše. Dalšími údaji je vyplnění na druhé straně tiskopisu, a to údaje o vlastníkovu objektu, tj. rodné číslo, jméno, příjmení, průkaz totožnosti a vlastnoruční podpis. Pokud se jedná o právnickou osobu, pak je

požadován její název a sídlo společnosti. Při ohlášení změny trvalého pobytu je nezbytné prokázat vlastnictví k nemovitosti nebo oprávněnost užívání objektu nájemní smlouvou. Vlastnictví nemovitosti lze doložit listinami; výpis z katastru nemovitostí, kupní smlouva s vyznačeným vkladem do katastru nemovitostí, usnesením o dědictví, usnesením o exekučním příklepu, rozhodnutím o kolaudačním řízení.

Oprávněnost užívání objektu je zpravidla doložena platnou nájemní smlouvou, smlouvou o nájmu bytu či domu. Jestliže si občan přihlašuje do svého objektu jinou osobu, stvrdí toto rozhodnutí písemným souhlasem na přihlašovacím tiskopisu před pracovníkem ohlašovny. Pokud není osobně přítomen majitel objektu, musí být při přihlašování k trvalému pobytu doložen jeho souhlas s úředně ověřeným podpisem na písemném potvrzení o souhlasu s ohlášením změny trvalého pobytu pro občana.

Každá fyzická osoba, která se hlásí k trvalému pobytu, má povinnost vyplnit vlastní tiskopis – přihlášení k trvalému pobytu. Za osoby, které se přihlašují k trvalému pobytu je podle zákona č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích (dále zákon o správních poplatcích) vybírán správní poplatek ve výši 50,- Kč za každou osobu, která se přihlašuje k trvalému pobytu. Od tohoto poplatku je osvobozena osoba mladší patnácti let.

3.2.3 Trvalý pobyt – změna

Jestliže jsou splněny dané zákonné podmínky k přihlášení k trvalému pobytu, provede ohlašovna změnu a přihlásí občana k trvalému pobytu na požadovanou adresu trvalého pobytu. Pracovník ohlašovny předá občanovi řádně vyplněný tiskopis „Potvrzení o změně trvalého pobytu“ a oddělí u jeho občanského průkazu vyznačenou část písmenem „A“ pro změnu trvalého pobytu. Občanský průkaz a potvrzení o změně trvalého pobytu je nutno předkládat společně, jen takto jsou považovány za platný doklad. Pokud byl občan přihlášen k trvalému pobytu po předložení cestovního dokladu, bude mu vydán tiskopis potvrzení o změně trvalého pobytu, ale nebude mu oddělena žádná část v tomto dokladu.

Pracovník ohlašovny upozorní občana, aby podle zákona č. 328/1999 Sb. o občanských průkazech, do patnácti pracovních dnů požádal u obce s rozšířenou působností, do které občan přísluší, o nový občanský průkaz.

Ohlašovna je povinna oznámit vlastníku objektu změnu v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu ve lhůtě 15 dnů od zaevidování změny. Ohlašovna uvede jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození přihlášené osoby podle zákona o obcích.

3.2.4 Trvalý pobyt – vlastník nemovitosti

Majitel nemovitosti je oprávněn zažádat si o sdělení jména, příjmení a data narození občana, kterého má ve své nemovitosti přihlášeného k trvalému pobytu. Žádost o sdělení musí být podána písemně, podléhá správnímu poplatku a doručuje se vlastníku nemovitosti do vlastních rukou.

3.2.5 Trvalý pobyt – cizinci na území ČR

Přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o právu občanů EU na volný pohyb ze dne 29.04.2004 bylo zavedeno nové právo občanů Evropské unie na trvalý pobyt ve státech Evropské unie. Toto právo značně rozšíří právo svobodného pohybu a pobytu na území Unie nejen pro občany Evropské unie, ale i pro jejich rodinné příslušníky, tzn. manželé, registrovaní partneři, přímí potomci do věku 21 let, pokud jsou vyživovanými osobami, dále závislí přímí příbuzní občana Evropské unie, jeho manžela nebo registrovaného manžela v přímé vzestupné linii.

Na základě uvedených evropských norem mají právo na získání trvalého pobytu občané Unie a jejich rodinní příslušníci, pokud žijí legálně a nepřetržitě v jednom z členských států po dobu pěti let.

Právo trvalého pobytu je určeno především pro ty občany, kteří jsou rozhodnuti usadit se a žít na území některého ze členských států. Tímto dochází k posílení sociální soudržnosti myšlenek a cílů Evropské unie (dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/6944>).

4 Vlastní práce

Dne 10.10.1780 položil sám císař Josef II. základní kámen pro město, kde se rozhodl vybudovat pevnost, která byla později na počest jeho matky, císařovny Marie Terezie, pojmenována Terezín. V roce 1882 bylo uvnitř opevněného prostoru založeno svobodné královské město. Pevnostní statut Terezína byl roku 1888 zrušen a Terezín se stal městem posádkovým. Od roku 1918 byl obýván z větší části německým obyvatelstvem.

Obrázek č. 2 – Královské město Terezín

Zdroj: archiv města Terezín

Po 2. světové válce došlo v Terezíně k osídlování a návratu bývalých obyvatel města. Obec Terezín byla obnovena Dekretem prezidenta Československé republiky dne 27.10.1945. V Terezíně, přestože nebyl přímo zasažen válečnou frontou, byla řada objektů poškozena a zdevastována. Několik domů ve vnitřním prostoru Hlavní pevnosti bylo při znovuosídlování zbořeno a v následujících letech na jejich místech vznikly nové, především bytové domy. Přestože se začaly konat kulturní i spolkové akce, potýkala se místní samospráva především s nedostatkem odpovídajících bytů a nedostatkem finančních prostředků na obnovu města. Návrat obyvatel i přes prvotní nadšení byl pozvolný, stejně jako zobytnování soukromých domů. Z předválečných obyvatel se do Terezína vrátilo jen několik set obyvatel, ostatní obyvatelé se sem stěhovali především společně s armádou,

u níž pracovali jako civilní zaměstnanci <http://www.pevnost-terezin.cz/cz/o-pevnosti>, <http://www.pevnostterezin.cz/historie-pevnosti/>. Terezín je mým městem od narození, žiji zde již 40 let a na Městském úřadě hrdě pracuji již 18 let. Město Terezín je kouzelným místem s nádhernou historií.

Tabulka č. 1 – Nárůst obyvatel města Terezína v číslech

Rok	Počet obyvatel
1946	585
1952	2031
1976	2378
2017	2877

Zdroj: vlastní výzkum, data použita z dokumentace Městského úřadu Terezín

4.1 Zrušení trvalého pobytu a jeho vymezení

Tímto se dostáváme k tématu bakalářské práce „zrušení trvalého pobytu“. Má metoda získávání informací spočívá v přímé práci s občany, kteří ruší nebo jim je rušen trvalý pobyt. Dále informace získávám z metodiky, ze seminářů, od vedoucí správního odboru obce s rozšířenou působností, také z pravidelných diskusí, porad a vlastním výzkumem.

V dějinách ČR je již zrušení trvalého pobytu zaběhlým jevem. Místem trvalého pobytu občana s úředně zrušeným trvalým pobytem se stává sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu mu byl trvalý pobyt úředně zrušen podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech podle § 12 (dále zákon o evidenci obyvatel).

4.1.1 Úřední zrušení trvalého pobytu

Zrušit trvalý pobyt občanovi lze za splnění třech zákonem stanovených podmínek. Důvodem je za prvé; bylo-li přihlášení uskutečněno na základě padělaných, neplatných, nebo jinak pozměněných předložených podkladů. Druhou podmínkou je; nemovitost nespĺňuje hygienické, asanační, stavebně staticky narušené budovy, budovy, které byly odstraněny nebo zanikly, a i přes tato fakta zůstávají občané nadále hlášení v těchto nemovitostech k trvalému pobytu. Třetí podmínkou ke zrušení trvalého pobytu je; zaniklo-li užívací právo občana k nemovitosti nebo jeho vymezené části. Řízení o zrušení trvalého

pobytu občanovi je provedeno na základě podané žádosti navrhovatelem, který je povinen uhradit dle zákona o správních poplatcích ve znění; podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu podle zákona o evidenci obyvatel a podání návrhu na zrušení údaje o místě hlášeného pobytu cizince na území ČR podle zákona o pobytu cizinců na území ČR a zákona o azylu; za každou osobu správní poplatek ve výši 100,- Kč. Jedny z nejvíce podávaných žádostí u Městského úřadu Terezín, je právě žádost majitele nemovitosti a žádosti nájemců městských bytů, o zrušení trvalého pobytu občanům, kteří objekt neuvítají, a přesto jsou zde stále trvale hlášeni. Reálně se stává, že v nemovitosti byly přihlášeny osoby k trvalému pobytu, o kterých nový majitel či nový nájemce nevěděli.

4.1.2 Správní řízení

Žádost o zrušení trvalého pobytu bývá nejčastěji podána z podnětu majitele nemovitosti převážně ve chvíli, kdy navrhovatel zjistí, že v jeho nemovitosti se nachází osoby s trvalým pobytem, které se tam však již nezdržují. Správním orgánem, v případě Městského úřadu Terezín, se jedná o pracovníka ohlašovny, který je povinen bezodkladně písemně informovat všechny účastníky zahájeného řízení. Účastníky správního řízení jsou: navrhovatel(é) a osoby povinné (občané) a vedlejší účastníci.

Správní řízení o zrušení trvalého pobytu v ČR probíhá vždy formou správního řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád (dále správní řád). Rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu musí být vydáno do 30 dnů. Lhůta pro vydání rozhodnutí je možná prodloužit o dalších 30 dní, a to z důvodu náročnosti řízení podle § 71 správního řádu. Prodloužení lhůty bývá často využíváno vzhledem ke složitosti případu, kdy je potřeba hlouběji zkoumat příčiny, které předcházejí podání žádosti o zrušení trvalého pobytu.

Zrušení trvalého pobytu z moci úřední zahájí správní orgán na základě zásady správního řízení; tzv. oficiality. Řízení může být zahájeno z podnětu, např. pravomocné rozhodnutí stavebního úřadu o odstranění stavby, o rozhodnutí hygienické stanice o zákazu užívání stavby z důvodu ochrany zdraví. Správní řízení je zahájeno ve chvíli doručení oznámení o zahájení správního řízení, tj. podáním návrhu ke zrušení trvalého pobytu. Jestliže je řízení vedeno s více účastníky, je zahájeno řízení v případě doručení prvním účastníkovi tohoto řízení.

Písemné oznámení o zahájení správního řízení je adresováno všem účastníkům řízení do vlastních rukou. V oznámení jsou uvedeny následující náležitosti: údaje o správním

orgánu, spisová značka, datum, úřední hodiny, důvod zahájení řízení, výzva k uplatnění práv, jméno, příjmení, funkce, hranaté razítko a podpis úředně oprávněné osoby. Účastník je v oznámení o zahájení řízení vyzván, aby se v zákonné lhůtě vyjádřil k předmětu oznámení. Účastník může využít svého práva a svými důkazy prokázat své stanovisko k předmětnému jednání.

4.1.3 Doručování

Doručování písemností je v současné době pro orgány státní moci obtížné. Občané obvykle nežijí v místě svého trvalého pobytu a povinností správního orgánu je zaslání písemností s předností do datových schránek, jinak písemnosti zasílá na adresu trvalého pobytu. Velice málo obyvatel využívá možnosti zřízení datových schránek, poštovních P.O.Boxů. Občané také nejsou seznámeni s možností zřízení doručovací adresy v portálu informačního systému evidence obyvatel, a tudíž těchto možností nevyužívají.

Doručování veřejnou vyhláškou

Osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, jakož i osobám, které nejsou známy, a v dalších případech, které stanoví zákon, se doručuje veřejnou vyhláškou. Doručení veřejnou vyhláškou se provede tak, že se písemnost, popřípadě oznámení o možnosti převzít písemnost, vyvěsí na úřední desce správního orgánu, který písemnost doručuje. Na písemnosti se vyznačí den vyvěšení. Písemnost nebo oznámení se zveřejní též způsobem umožňujícím dálkový přístup. Patnáctým dnem po vyvěšení se písemnost považuje za doručenu.

V některých případech je ve správním řízení ustanoven veřejný opatrovník. To je osoba, s níž se v řízení nadále jedná a která bude řádně hájit účastníkovy zájmy, práva a povinnosti. Funkce opatrovníka zaniká, pokud vstoupí účastník do řízení osobně.

4.1.4 Protokol

Za předpokladu, že se občanovi, kterému je rušen trvalý pobyt, podařilo doručit oznámení o zahájení správního řízení, může se on sám ke zrušení trvalého pobytu ústně vyjádřit prostřednictvím protokolu. Občan je seznámen s právy a povinnostmi v daném řízení. Po prokázání totožnosti je s občanem vedeno ústní jednání, o kterém je následně sepsán protokol, ve kterém jsou uvedeny následující náležitosti; údaje o identifikaci občana

a přítomných osob, datum, čas, označení správního orgánu, jméno a příjmení, funkce úřední osoby, označení úkonů činěných ve správním řízení. Protokol také obsahuje vyjádření občana, ze kterého je patrné, zda se správním řízením souhlasí, dále je dotázán, kde se zdržuje, zda-li je možné se přihlásit na jinou trvalou adresu a následně je seznámen s možným přihlášením na adresu sídla ohlašovny. Tento protokol je podepsán všemi účastníky ústního jednání a je součástí spisu.

4.1.5 Důkazní řízení

Správní orgán je vždy povinen zjistit pravý stav věci tak, aby nevznikly žádné pochybnosti, a to v rozsahu, který je pro správní řízení nezbytný. Účastníci řízení jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení.

Správní orgán provádí důkazní řízení následujícími způsoby:

- **důkaz listinou**
k provedení důkazů listinou lze použít písemný, obrazový nebo elektronický dokument v analogové nebo digitální podobě, který není písemným podkladem od jiného správního orgánu;
- **důkaz ohledáním**
spočívá v provedení prohlídky nemovitosti a učinění si kvalifikovaného úsudku o faktech, jež jsou relevantní pro správní řízení;
- **důkaz svědeckou výpovědí**
je v praxi Městského úřadu Terezín nejběžnějším a nejpoužívanějším důkazním prostředkem ve správním řízení. Povinnost svědčit ve správním řízení proto zákon o Správním řádu řadí mezi jednu ze základních občanských povinností. Svědeckou výpovědí je ústní výpověď před správním orgánem, která se zaznamená do protokolu;
- **důkaz znaleckým posudkem**
správní orgán je povinen hodnotit důkaz znaleckým posudkem stejně, jako jiné důkazy a vyvstanou-li pochybnosti o věcné správnosti tohoto posudku, je správní orgán povinen pokusit se odstranit vzniklé pochybnosti obstaráním dalších důkazů.

4.1.6 Rozhodnutí

Správní orgán je povinen před vydáním rozhodnutí vyzvat všechny účastníky k tomu, aby předložili důkazy a svá stanoviska v určené lhůtě. Konečné rozhodnutí o tom, jestli bude trvalý pobyt občanovi zrušen, vydává správní orgán po uplynutí této doby. Ze správního řízení vznikají dvě varianty konečných rozhodnutí.

Jsou jimi:

- zastavení řízení
je zastaveno v případě, že bylo rozhodnutím zamítnuto nebo usnesením zastaveno, například zpětvzetí žádosti o zrušení trvalého pobytu, nezaplacení správního poplatku, přehlášení povinného na jinou adresu v průběhu řízení, úmrtí navrhovatele
- rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu

Náležitostmi rozhodnutí jsou:

- výroková část
obsahuje řešení otázky, právní ustanovení, označení účastníků správního řízení, lhůta ke splnění ukládané povinnosti, výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání;
- odůvodnění
v případě, že správní orgán všem účastníkům správního řízení v plném rozsahu vyhověl, není třeba rozhodnutí odůvodnit, uvede se pouze odůvodnění výroku rozhodnutí, dále podklady, které vedly k vydání rozhodnutí, informace o vypořádání se s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí;
- poučení účastníků
je zde stanoveno, zda se lze proti rozhodnutí odvolat, v jaké lhůtě, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o rozhodnutí o odvolání rozhoduje a přes který správní úřad se odvolání podává, pokud odvolání nemá odkladný účinek, musí zde být tato skutečnost uvedena.

4.1.7. Odvolání

Účastník správního řízení v případě nesouhlasu může podat proti rozhodnutí odvolání do 15 dnů od doručení. Odvolání musí mít zákonem stanovené náležitosti, obsahuje údaje, proti čemu je odvolání směřováno, správní orgán předá i se svým stanoviskem celý spis nadřízenému orgánu, který ve stanovené lhůtě ve věci odvolání rozhodne. Nadřízený orgán, v případě Městského úřadu Terežín se jedná o Krajský úřad Ústeckého kraje, napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví, napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a vrátí k projednání. Též se může stát, že odvolání zamítne a výrok rozhodnutí potvrdí. Po uplynutí odvolací lhůty a nabytí právní moci všech odvolacích prostředků se občan stává osobou s úředně **zrušeným trvalým pobytem**.

4.2 Základní registry

Zápis údaje o zrušení trvalého pobytu je ohlašovna, která provedla správní řízení o zrušení trvalého pobytu, povinna učinit údaje o zrušení trvalého pobytu do informačního systému evidence obyvatel, činí tak přes webové rozhraní portálu CzechPOINT. Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál je projekt, jehož cílem je zredukovat přílišnou byrokracii ve vztahu občan versus veřejná správa. V současnosti musí občan často navštívit několik úřadů k vyřízení jednoho problému. CzechPOINT slouží jako asistované místo výkonu veřejné správy, umožňující komunikaci se státem prostřednictvím jednoho místa tak, aby „obíhala data ne občan“. Cílem projektu CzechPOINT je vytvořit garantovanou službu pro komunikaci se státem prostřednictvím jednoho univerzálního místa, kde je možné získat a ověřit data z veřejných i neveřejných informačních systémů veřejné správy, úředně ověřit dokumenty a listiny, převést písemné dokumenty do elektronické podoby a naopak, získat informace o průběhu správních řízení ve vztahu k občanovi a podat podání pro zahájení řízení správních orgánů. Jde tedy o maximální využití údajů ve vlastnictví státu tak, aby byly minimalizovány požadavky na občany <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/co-je-czech-point/>.

Zápis údaje o zrušení trvalého pobytu ohlašovnou obsahuje pouze datum účinnosti rozhodnutí a od tohoto data je pak občan automatickým procesem přihlášen k trvalému pobytu na adresu sídla ohlašovny. K uvedenému datu zároveň končí i platnost občanského

průkazu občana. Záznam o změně trvalého pobytu se ukládá i do agendového informačního systému evidence občanských průkazů.

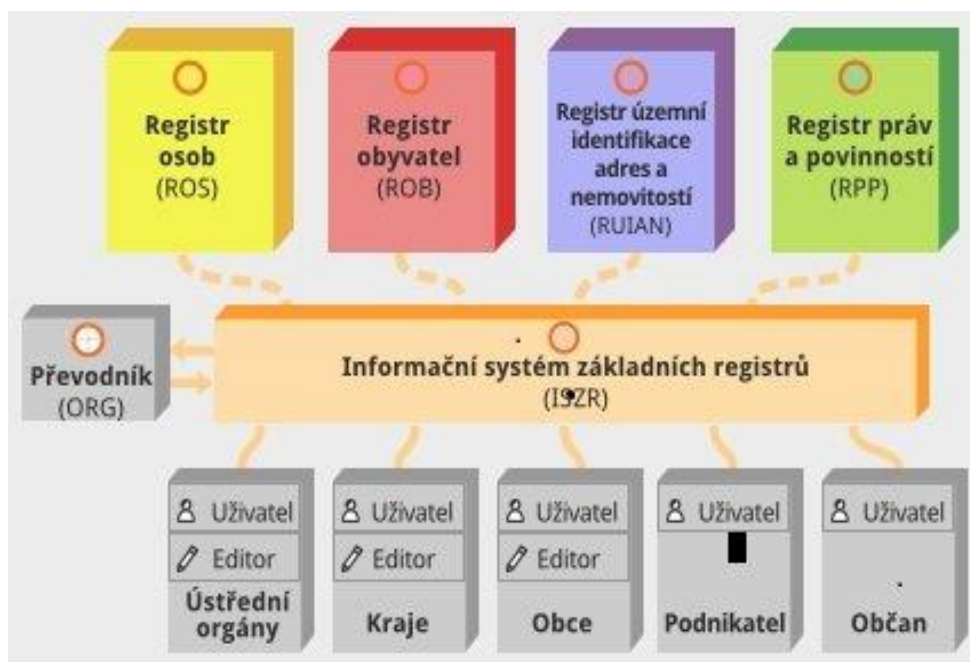
Základní registry vznikly přijetím zákona č. 111/2009 Sb. o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů a oficiálně byly spuštěny ke dni 01.07.2012. Zásadním prvkem v systému základních registrů je tzv. referenční údaj, jedná se o údaj zaručený, platný a aktuální bez nutnosti jeho ověření.

Všechny registry fungují v rámci informačního systému základních registrů (dále ISZR). Důležitým prvkem systému je „převodník identifikátorů fyzických osob“ (tzv. ORG), který je v gesci Úřadu pro ochranu osobních údajů. Máme celkem čtyři základní registry.

Jsou jimi:

- registr obyvatel (ROB)
obsahuje základní údaje o občanech a cizincích s povolením k pobytu, evidenci jiných fyzických osob;
- registr práv a povinností (RPP)
obsahuje referenční údaje o působnosti orgánů veřejné moci, mimo jiné i oprávnění k přístupu k jednotlivým údajům, dále obsahuje informace o změnách provedených v těchto údajích
- registr osob (ROS)
obsahuje údaje o právnických osobách, podnikajících fyzických osobách, orgánech veřejné moci i o nekomerčních subjektech, jako jsou občanská sdružení a církve;
- registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN)
spravuje údaje o základních územních a správních prvcích. Tyto registry jsou součástí hlavního projektu eGovernment. Cílem eGovernmentu je vytvoření optimálních podmínek pro elektronickou komunikaci mezi úřady a občany i mezi úřady samotnými, rovněž se jím umožní vedení elektronických spisů ve správních řízeních.

Obrázek č. 3 – Schéma systému základních registrů

Zdroj: *Správa základních registrů České republiky*

dostupné z: <http://www.szrcr.cz/informacni-system-zakladnich-registru>

4.3 Důsledky zrušení trvalého pobytu

Občan se zrušeným trvalým pobytem na území města Terezín a jeho přilehlých částech se zdržuje u svých známých, přátel, může se stát klientem některého ze sociálních bydlení a v nejhorším případě se z něj může stát osoba bez domova. I tak malé město, jakým Terezín je se potýká s jevem zvané bezdomovectví. Ovšem i v tomto případě je nutné rozlišit bezdomovectví faktické, kdy se občan skutečně stává osobou bez přístřeší žijící na ulici a bezdomovectví „legislativní“, kdy je občan pouze údajem v tabulce, nebydlí na ulici a fakt, že má trvalý pobyt hlášen na ohlašovně Městského úřadu Terezín, mu poskytuje jistý únik před povinnostmi spojenými s neplacením závazků, nepřebírání korespondence, stává se osobou v šedé zóně. Ve městě Terezín z celkového počtu osob, které mají hlášeny trvalý pobyt na ohlašovně města Terezín, je nízký počet osob, které fakticky na ulici bydlí v nevyhovujících objektech pevnostního systému, z nichž další dvě osoby jsou v současné době ve výkonu trestu, prozatím tedy jakési ubytování mají, avšak po odpykání výkonu vyměřeného trestu, se s velmi vysokou pravděpodobností opět stanou osobami, které se ocitnou bez domova. Je mi znám případ občana, který se sám a svobodně z vlastního

přesvědčení rozhodl žít na ulici. Ovšem nejedná se o občana města Terezín, proto nebyl do mého výzkumu zahrnut. Příčiny fiktivního bezdomovectví, kdy občanovi vyhovuje mít trvalý pobyt mít přihlášen na ohlašovně Městského úřadu Terezín spatřuji právě v důvodech, které jsem již výše zmínila: únik před povinnostmi spojeným s neplacením závazků, např. exekuce, neplacení výživného, neplacení poplatku za komunální odpad), nepřebírání korespondence, problematické vztahy v rodině, nezodpovědnost osoby. Příčiny v bezdomovectví faktickém spatřuji v mnoha faktorech, kterými jsou neuspořádané poměry v rodině, pracovní fluktuace, styl života na hranici střetu se zákonem, závislosti na omamných látkách, hracích automatech. Často také ve velmi nízké sociální přizpůsobivosti občanů, v obecné i finanční gramotnosti.

V současné době existuje několik možností pomoci lidem, kteří se z různých příčin ocitli bez bydlení, v extrémní sociální situaci a nejsou schopni tuto situaci sami bez cizí pomoci řešit. Pomoc těmto lidem se odehrává v několika vzájemně navazujících úrovních, které začínají „na ulici“ a v ideálním případě skončí přechodem do samostatného bydlení. Sociální odbory městských úřadů, krajských úřadů, humanitární organizace, církevní organizace, nadace a Armáda spásy nabízí pomoc a spolupráci:

- Terénní práce
je zaměřena na ty, kteří nenajdou cestu ani do základních nízkoprahových služeb. Jedná se o lidi, kteří žijí přímo na ulici nebo v nějakém provizorním bydlení. Terénní pracovníci nabízejí kontakt, pomoc při řešení některých složitých situací a také možnost přechodu do vyššího stupně služeb.
- Nízkoprahové denní centrum
nabízí všem potřebným, kteří nemají kde bydlet nebo mají nevyhovující podmínky, pomoc formou poradenství, nabídku základní stravy, hygieny a ošacení. Lidé zde mohou pobývat během dne, řešit své problémy anebo jen sbírat síly. V některých nízkoprahových denních centrech je zprostředkováván kontakt se zdravotnickým personálem.
- Noclehárna
je určena pro přespání těch, kteří nemají bydlení nebo jejich bydlení je nevyhovující. Do této služby často přicházejí lidé z nízkoprahového denního centra nebo přímo z ulice. Noclehárna nabízí přespání se základním hygienickým servisem, skromné stravování a možnost výměny prádla.

- **Azylový dům**
nabízí možnost pro muže, ženy, matky nebo rodiny s dětmi. Opět jsou zde ti, kteří nemají kde bydlet, ať už ztratili bydlení z důvodu dluhů, rodinné krize nebo jiných závažných příčin. Azylové domy dále nabízejí pomoc při jednání s úřady a aktivizační programy.
- **Domy na půl cesty**
poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení, pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení, pro péči o děti a mládež, pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu, odnětí svobody.
- **Sociální byty**
druh bydlení, tzv. holobyty. Jedná se o byty s nejzákladnějším zázemím o minimální ploše.
- **Chráněné bydlení**
pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu mentálního či duševního handicapu. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení.
- **Podpora samostatného bydlení**
je terénní služba poskytovaná osobám s duševním nebo mentálním handicapem. Služba obsahuje pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů, <https://mpsv.cz/cs/18661>.

Tabulka č. 2 - Počet obyvatel v obci Terezín a jeho přidružených částech

Rok	Muži	Ženy	Celkem občanů
2013	1412	1445	2857
2014	1394	1430	2824
2015	1408	1428	2836
2016	1433	1446	2879
2017	1436	1441	2877

Zdroj: vlastní výzkum, data použita ze spisů a dokumentace Městského úřadu Terezín

Tabulka č. 2 zobrazuje přesný počet občanů, kteří byli v letech 2013 až 2017, ke dni 31.12. daného roku, přihlášení k trvalému pobytu na území města Terezín a jeho přilehlých částech. Statistika zkoumaného počtu obyvatel ukazuje, že rozdíl mezi počtem přihlášených mužů a žen k trvalému pobytu na území obce Terezín a jeho přidružených částech není markantní.

Tabulka č. 3 – Počet občanů v jednotlivých částech obce Terezín s trvalým pobytem ke dni 31.12.2017

Název městské části	Počet občanů
Terezín	1814
České Kopisty	384
Nové Kopisty	546
Počaply	133
CELKEM	2877

Zdroj: vlastní výzkum, data použita z dokumentace Městského úřadu Terezín

Nejhustěji obydlenou oblastí je samotné město Terezín s počtem 1814 občanů. Občané obývají městské či soukromé domy, které dohromady čítají 294 čísel popisných. Z toho v domech s čísly popisnými 45, 84, 224 a 301 jsou přihlášení k trvalému pobytu občané se zdravotním, mentálním, sociálním znevýhodněním a senioři (Dům s pečovatelskou službou, Dům se zvláštním režimem, Chráněné bydlení a podpora samostatného bydlení a Domov pro seniory). Pouze v těchto domech je k trvalému pobytu přihlášeno 20 % obyvatel z celkového počtu občanů ve městě Terezín. Organizace, vlastníci tyto objekty, jsou mezi žadateli, kteří žádají o zrušení trvalého pobytu občanů, kteří se již v těchto pobytových zařízeních nezdržují a nevyužívají jejich služeb.

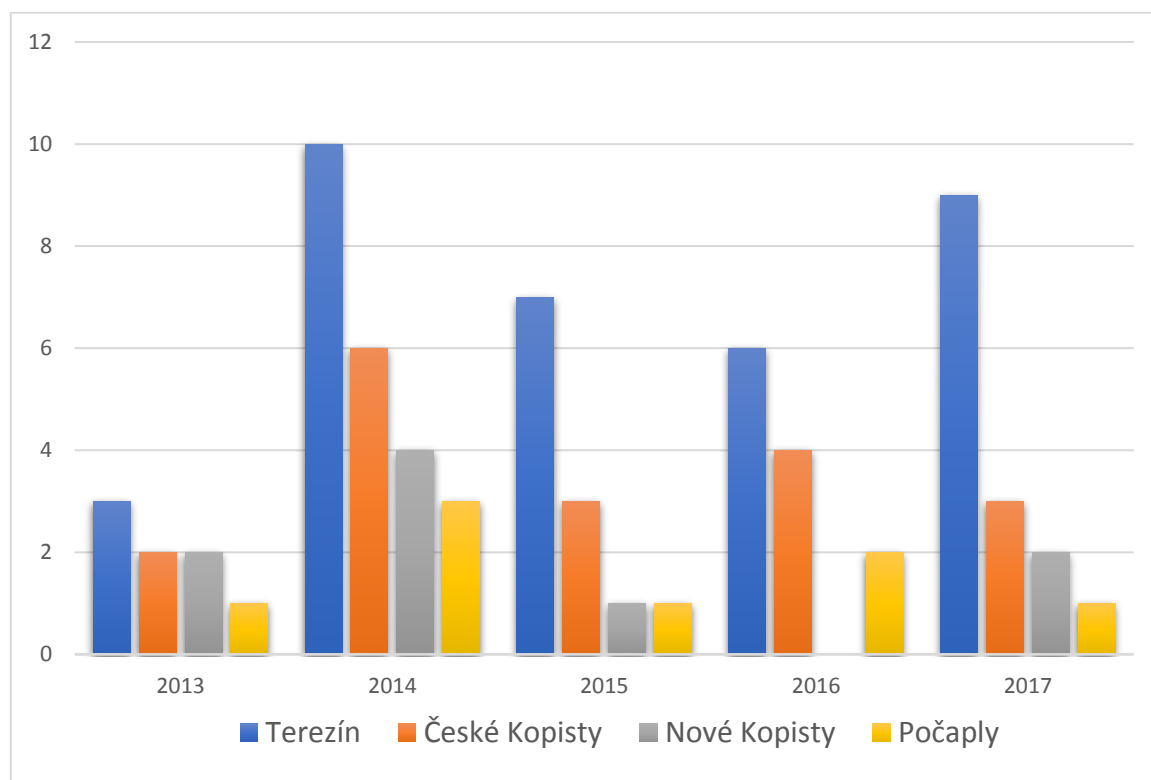
Tabulka č. 4 – Počet občanů se zrušeným trvalým pobytem v obci Terezín a jeho přidružených částech

Rok	Muži	Ženy	Celkem
2013	3	5	8
2014	15	8	23
2015	9	3	12
2016	8	4	12
2017	11	4	15
Celkem	46	24	70

Zdroj: vlastní výzkum, data použita ze spisů a dokumentace Městského úřadu Terezín

Tabulka č. 4 vyčísluje počet občanů s úředně zrušeným trvalým pobytem v uvedených letech na adrese ohlašovny Městského úřadu Terezín. V letech 2013 až 2017 byl ohlašovnou ve správním řízení o zrušení trvalého pobytu celkem zrušen trvalý pobyt 70 osobám. Z mého výzkumu je patrné, že trvalý pobyt byl více zrušen mužům, a to z důvodů migrace obyvatel, rozvodů manželství, pracovních příležitostí a převážně ze strachu z exekucí.

Graf č. 1 - Počet občanů se zrušeným trvalým pobytem v jednotlivých částech obce Terezín

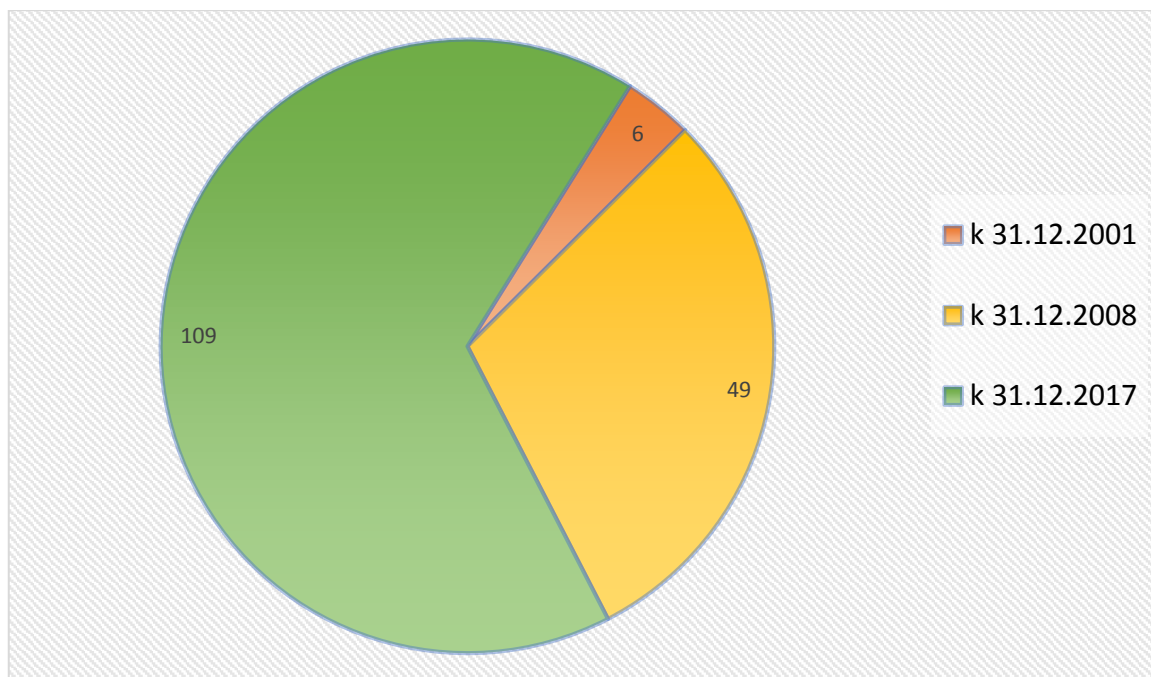
Zdroj: vlastní výzkum, data z dokumentace Městského úřadu Terezín

Graf č. 1 znázorňuje přesný počet osob s úředně zrušeným trvalým pobytem na území města Terezín a jeho přidružených částech, jimž jsou

- město Terezín
- obec České Kopisty
- obec Nové Kopisty
- obec Počaply

Průzkum se týkal let 2013 až 2017. Výzkum prokazuje, že nejvíce žádostí o zrušení trvalého pobytu bylo podáno v roce 2014, dále poukazuje na skutečnost, že nejvíce žádostí o zrušení trvalého pobytu bylo ve městě Terezín s počtem 35 žádostí, poté v obci České Kopisty s počtem 18 žádostí, v obci Nové Kopisty s počtem 9 žádostí a nakonec obec Počaply s počtem 8 žádostí.

Graf č. 2 – Počet občanů na adrese ohlašovny Městského úřadu Terezín ve vybraných letech

Zdroj: vlastní výzkum, data z dokumentace Městského úřadu Terezín

Graf č. 2 znázorňuje počet občanů s úředně zrušeným trvalým pobytem, a to od doby, kdy vešel v platnost zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech s účinností od 01.07.2000. Výzkumem bylo zjištěno, že počet obyvatel na ohlašovně Městského úřadu v Terezíně ke dni 31.12.2001, tj. po roce a půl účinnosti zákona, bylo evidováno na ohlašovně Městského úřadu Terezín 6 osob. Ke dni 31.12.2008, tj. v polovině uplynulé doby od platnosti zákona až do dne výzkumu, bylo na ohlašovně Městského úřadu Terezín hlášeno 49 osob. Na konci výzkumu, tj. ke dni 31.12.2017 bylo na ohlašovně Městského úřadu Terezín hlášeno již 109 osob.

Tabulka č. 5 – Přehled věkové struktury občanů se zrušeným trvalým pobytem v letech 2013 až 2017

Věk	2013		2014		2015		2016		2017		Σ
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	
do 18 let	0	1	2	1	0	1	2	2	4	0	13
do 45 let	2	4	12	5	8	2	5	2	7	4	51
nad 65 let	1	0	1	2	1	0	1	0	0	0	6
CELKEM	8		23		12		12		15		70

Zdroj: vlastní výzkum, data ze spisů a dokumentace Městského úřadu Terezín

Údaje zaznamenané v této tabulce vyčíslují věkovou strukturu občanů se zrušeným trvalým pobytem. Dle výzkumu je patrné, že věková hranice je faktorem, který ovlivňuje rozhodování vlastníka, žádá-li o zrušení trvalého pobytu. Z výzkumu vyplývá, že střední věková hranice občanů se zrušeným trvalým pobytem, tzn. do 45 let, je v tabulce nejvyšším číslem z podaných žádostí o zrušení trvalého pobytu. Dále je z výzkumu patrné, že věková hranice do 18 let se týká dětí a mladistvých, kterým je trvalý pobyt rušen společně s rodičem. Věková hranice nad 65 let se převážně týká občanů, kteří byli hlášeni v některém z pobytových zařízení ve městě Terezín.

5 Zhodnocení

Institut trvalého pobytu na adrese sídla ohlašovny plnil to, co se od něj očekávalo na počátku účinnosti zákona o evidenci obyvatel. Na adrese sídla ohlašovny měl evidován trvalý pobyt občan, kterého nebylo možné žádným způsobem lokalizovat.

Je zaznamenán nárůst případů, kdy ohlašovna ve správním řízení ruší občanům trvalý pobyt z důvodu, že objekt byl odstraněn, ale zejména se jedná o řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu na návrh oprávněné osoby. Ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo jeho vymezené části; objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt.

Z výzkumu vyplynulo, že střední věková hranice občanů se zrušeným trvalým pobytem, tzn. věková hranice od 18 do 45 let je nejčastější při podávání žádostí o zrušení trvalého pobytu. Je nesporným faktem, že v této věkové kategorii žadatelé účelově ruší údaj o místě trvalého pobytu. Důvody jsou zpravidla: obavy z exekucí, rozvodovost manželství, rozpory v rodině, migrace a pracovní příležitosti. Výzkum prokázal, že exekuční důvody jsou na prvním místě při podávání žádostí o zrušení trvalého pobytu.

Vlastník nemovitosti využívá nedostatků legislativy a místo úředně hlášeného trvalého pobytu zneužívá ke svým osobním záměrům, a to tak, že při pronajímání objektu k bydlení do nájemní smlouvy uvede vysokou částku za samotný nájem. Nájemce, většinou osoba, ze slabé sociální vrstvy, je nucena požádat o sociální dávky. Tyto finanční prostředky poté odevzdá vlastníkovu nemovitosti formou úhrady vysokého nájmu. Tento nájemní vztah však netrvá příliš dlouho a občan „nájemce“ se stane další osobou se zrušeným trvalým pobytem na ohlašovně Městského úřadu Terezín.

Na internetových stránkách se množí nabídky s poskytnutím služby, ve které je institut trvalého pobytu pojat tržně. V podstatě se jedná o to, kdy majitel nemovitosti nabízí zájemcům přihlášení se k trvalému pobytu na adrese jeho nemovitosti. Za tuto službu požaduje vysokou finanční odměnu a slibuje přebírání a zasilání pošty na místo, které si zájemce určí. Někteří naši spoluobčané si na tomto systému nabídky postavili v souladu

s legislativou živnost. Jedná se však o případy, kdy je tato služba nabízena mimo území města Terezín. Tuto službu především nabízí podnikatelé z hlavního města Prahy, velkoměst a krajských měst. Proto jsem tento fenomén do svého výzkumu nezahrnula, přesto, že se mi jeví nezbytné se o něm zmínit. Z dlouhodobého hlediska jde o velice nebezpečný jev, z jehož důsledku se s nejvyšší pravděpodobností stanou další desítky občanů osobami „bez domova“. Nabídka této služby, kde novodobí podnikatelé slibují, *že získáte pocit svobody, více soukromí, zbavíte se obav před exekutorem a ztráty majetku a budete mít trvalý pobyt bez komplikací* je alarmující.

6 Závěr

Počet osob s trvalým pobytem na ohlašovnicích neustále roste. Znovuzavedení přechodného pobytu má řadu odpůrců. Jejich námitky spočívají v tom, že se jedná o krok zpět. Naopak příznivci z řad pracovníků ohlašoven hovoří o tom, že tendence vracet se zpět k věcem z minulosti není pochybením, pokud tyto věci dobře fungovaly. Tímto se zjednoduší státní správa a je možno institut trvalého pobytu rozšířit o pozici institutu pobytu přechodného, který určitým způsobem doplňuje ostatní legislativní úpravu.

Občan žije jinde, než je adresa ohlašovny úřadu. Z této skutečnosti vyvstávají problémy v několika různých oblastech, například doručování písemností, exekuce, volební právo, poplatky za komunální odpad. V případě doručování písemností je vhodné zmínit přednosti datových schránek. Jedním z řešení je zavedení povinnosti datových schránek rozšířeně i na fyzické osoby.

V současné době nemají orgány státní správy žádnou možnost trvalý pobyt na adrese ohlašovny zrušit, i když jim je známo, že občan fakticky bydlí jinde a sídlo ohlašovny využívá, aby se vyhnul svým povinnostem, nemají možnost udělení trvalého pobytu na ohlašovně ovlivnit, neboť je přidělován ze zákona při splnění podmínek automaticky.

Praktické znalosti agendy evidence obyvatel mi umožňují konstatovat, že problematiku zrušení trvalého pobytu nelze shrnout jen do několika řádků, neboť se jedná o obsáhlé a neustále se vyvíjející téma.

Závěrem bakalářské práce je znovu poukázáno na akutní nutnost změny zákona o evidenci obyvatel a to tak, že institut trvalého pobytu bude v souladu s objektivními skutečnostmi. Tímto dojde k výraznému omezení nežádoucích, dosud běžných a zavedených spekulativních aktivit. Uvědomění však nestačí a nový zákon o evidenci obyvatel je nutno přijmout co nejdříve.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 978-80-246-0139-7.

FASORA, Lukáš, Jiří HANUŠ a Jiří MALÍŘ, ed. *Občanské elity a obecní samospráva 1848-1948*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006. ISBN 80-7325-091-8.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. Sociální politika. Praha: Codex Bohemia, 1997-. ISBN 978-80-7357-585-4.

KUDA, František a Martin LUX, ed. Bydlení v regionech: (důsledky regionálních rozdílů v dostupnosti bydlení). Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-026-3.

LANGER, L., 1907. Domovské právo. Populární výklad. Praha. nakl. B.Kočí.

LUX, Martin. Bydlení - věc veřejná: sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-12-1.

PETERKA, Josef. *Cesta k rodinným kořenům, aneb, Praktická příručka občanské genealogie*. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-307-0.

Předpisy související s občanským zákoníkem: veřejné rejstříky - úrok z prodlení - byty, nebytové prostory, nájemné - odpovědnost za škodu - mezinárodní právo soukromé: znění předpisů k Ostrava: Sagit, 2014. ÚZ. ISBN 978-80-7488-118-3.

STOKLÁSKOVÁ, Zdeňka. *Cizincem na Moravě: zákonodárství a praxe pro cizince na Moravě 1750-1867*. Brno: Matice moravská, 2007. Knižnice Matice moravské. ISBN 978-80-86488-45-5.

Právní předpisy

Evropská unie. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/38/ES, ze dne 29.04.2004, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS/, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 73/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

Vyhláška Ministerstva vnitra České republiky č. 326/2000 Sb. o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přečíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, obecní zřízení.

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Beerová P., 2009. Sčítání lidu: Domovská příslušnost a další údaje zjišťované při censech v minulosti. In: mvcr.cz [online]. 2009. [cit.2013-02-11].
Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/694>.

Czechpoint <http://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/co-je-czech-point/>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, <http://www.mpsv.cz/cs/6944>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí <http://mpsv.cz/cs/18661>.

Pevnost Terežín <http://www.pevnostterezin.cz/historie-pevnosti/>.

Stránky pevnosti Terežín <http://www.pevnost-terezin.cz/cz/o-pevnosti>.

Správa základních registrů České republiky <http://www.szrcr.cz/informacni-system-zakladnich-registru>.

8 Přílohy

Příloha č. 1 - Zástavba města Terezín před rokem 1839

Zdroj: Vojenský historický archiv Praha

Příloha č. 2 - Žádost o zrušení trvalého pobytu

MĚSTSKÝ ÚŘAD
411 55 TEREZÍN
tel.: 416 782 227

Žádost o zrušení údaje o místě trvalého pobytu

Dle §12, odst. 1, písmeno c), zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů.

Žadatel:

(oprávněná osoba ve smyslu §10, odst. 6, písm. c), zákona 133/2000 Sb.)

.....
příjmení, jméno

.....
datum narození

.....
trvalé bydliště

Žádám tímto o zrušení údaje o místě trvalého pobytu pro:

.....
příjmení, jméno

.....
datum narození

.....
trvalé bydliště

Současný pobyt odhlašované osoby (je-li znám):

Vztah k odhlašované osobě:

(bývalý manžel/ka nebo partner/ka, syn, dcera, předchozí vlastník nebo nájemce, apod.)

Důvod žádosti:

(odstěhování, rozvod, převod bytu, vypořádání spol. jmění manželů, apod.)

Nebydlí na adrese

od:

Předložené originály dokladů:

(výpis z KN, list vlastnictví, kupní smlouva s doložkou KN, nájemní smlouva, dohoda o užívání, apod.)

Navržení svědkové:

Podpis návrhatele, adresa pro doručování písemností, popř. telefonní kontakt:

Příloha č. 3 - Přihlašovací lístek k trvalému pobytu

PŘIHLAŠOVACÍ LÍSTEK K TRVALÉMU POBYTU			
Vyplňte čitelně hůlkovým písmem bíle vyznačené rubriky, *) nehodící se škrtněte.			
Příjmení:		Jméno (jména):	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	
		Rodné číslo: <input type="text"/>	
Nová adresa místa trvalého pobytu:		Předchozí adresa místa trvalého pobytu:	
Okres: <input type="text"/>		Okres: <input type="text"/>	
Obec: <input type="text"/>		Obec: <input type="text"/>	
Část obce: <input type="text"/>		Část obce: <input type="text"/>	
č. p. (ev.)* <input type="text"/>		č. p. (ev.)* <input type="text"/>	
Ulice: <input type="text"/>		Ulice: <input type="text"/>	
č. or. <input type="text"/>		č. or. <input type="text"/>	
Podpis přihlašovavého: <input type="text"/>			
Záznam ohlašovny:		Číslo vydaného potvrzení o změně místa trvalého pobytu:	
Datum:		<input type="text"/>	
Podpis a razítko:		<input type="text"/>	

Úřední záznam	Potvrzení o uhrazení správního poplatku
Odhlášen dne:	<input type="text"/>
Jiné záznamy:	
Doklad předložený při hlášení trvalého pobytu:	
.....	
.....	
Potvrzení oprávněné osoby:	
Rodné číslo: <input type="text"/>	
Příjmení: <input type="text"/>	Jméno (jména): <input type="text"/>
Číslo občanského průkazu, cestovního dokladu nebo průkazu o povolení k pobytu pro cizince: <input type="text"/>	Podpis: <input type="text"/>
Údaje o vlastníkovi (v případě, že vlastník je oprávněnou osobou, nevyplňovat):	
Příjmení: <input type="text"/>	Jméno (jména): <input type="text"/>
Adresa místa trvalého pobytu: <input type="text"/>	
<input type="text"/>	
Obchodní firma (název) a sídlo právnické osoby: <input type="text"/>	
<input type="text"/>	

Zdroj: Formulář Ministerstva vnitra ČR

Příloha č. 4 - Potvrzení o změně trvalého pobytu

Potvrzení o změně místa trvalého pobytu

Vyplňte čitelně hůlkovým písmem. Číslo: * 874375 ED

Příjmení: _____

Jméno (jména): _____ Rodné číslo: | | | | | | | | | | | | | | | |

Předchozí adresa místa trvalého pobytu: _____

Nová adresa místa trvalého pobytu: _____

Datum změny: _____ Vydal: _____

Datum vydání: _____ Podpis vydávajícího, razítko: _____

Děti do 15 let společně ubytované:

Příjmení	Jméno (jména)	Rodné číslo
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	
_____	_____	

Zdroj: Formulář Ministerstva vnitra ČR

Příloha č. 5 – Zadání údaje o zrušení trvalého pobytu

Vyřizuje:

Titul: Příjmení: Jméno: Titul:

Zápis údaje o adrese místa trvalého pobytu do agendového informačního systému evidence obyvatel

Agenda	Evidence obyvatel a rodná čísla
Činnostní role	Zápis, změna nebo zrušení údajů v AISEO ohlašovou
Ohlašovna	Terezín
Spisová značka	JID 8265/2017, SPIS: 365/2017
Název agendy	Ohlašovny
Název činnosti	Zrušení trvalého pobytu
Zák. ustanovení	§ 12 zákona č. 133/2000 Sb.

Občan:

Výjimky

- zápis změny adresy místa trvalého pobytu
- zápis údaje o ukončení trvalého pobytu
- zápis údaje o zrušení trvalého pobytu
- zápis adresy místa trvalého pobytu po ukončení pobytu v cizině

Vyhledání podle rodného čísla nebo jiných osobních údajů

Rodné číslo

Zdroj: Czechpoint – formuláře